

Til olje- og energiminister Marte Mjøs Persen
Oversendt v/ postmottak@oed.dep.no

Oslo 2. desember 2021

Fast makspris på strøm til husholdningene

Innspill til statsråden til langsiktig tiltak og anmodning om møte for å sikre tillit til det norske energisystemet

De norske husholdningenes tillit og trygghet til det norske kraftsystemet må gjenopprettes. Samfunnsbedriftene ber derfor statsråden vurdere en ordning som sikrer en makspris på strøm til privatpersoner.

Urimelige strømpristopper må løses i både et kortsiktig og langsiktig perspektiv. Reduksjon av merverdiavgift, bortfall av el-avgift eller kontantutbetalinger til husstander er alle kortsiktige tiltak som vi kan støtte.

I et mer langsiktig perspektiv må vi imidlertid utforme verktøyene på en annen måte. Derfor anmoder vi statsråden om å invitere relevante aktører og myndigheter til et samråd med dette som tema. Samfunnsbedriftene vil i denne anledning peke særlig på muligheten til å utnytte eksisterende data og digitale systemer der «makspris» for standardforbruk kan være et verktøy å vurdere mot urimelig høye strømpriser.

Bakgrunn:

Energibransjen står i en transformasjons der vi har store og uløste oppgaver foran oss. Det er mange brikker som skal utvikles for å møte ambisjonene om å elektrifisere samfunnet og redusere klimautslippene. En faktor er imidlertid helt essensiell, vi må ha støtte i befolkningen for energipolitikken.

Vårt demokratiske system forutsetter at folket har tillit til myndighetene. Dagens høye og ustabile strømpriser undergraver denne støtten samtidig som den skaper usikkerhet og angst hos mange. Det er alvorlig, og denne utryggheten utgjør et problem for den enkelte husholdning så vel som kraftbransjen og myndighetene.

Samfunnsbedriftene er arbeidsgiver og interesseorganisasjon for over 160 selskap i hele verdikjeden for energi, herunder over halvparten av landets nettselskap. Våre medlemmer har i over 100 år sikret strøm til bygd og by over hele landet, skapt trygge arbeidsplasser og tilført sine kommunale eiere stabile inntekter. Våre medlemmer motiveres av sitt samfunnsansvar og ønsker på ingen måte å virke som «strømprofittører» som drar veksler på en ustabil og utfordrende høy strømpris som skaper problemer og utfordrer privatpersoner og samfunn.

Vi etterlyser derfor aktive tiltak, både i et kortsiktig og langsiktig perspektiv for å sikre forutsigbarhet i et volatil marked. Det er positivt at Olje og energidepartementet og et samlet Storting nå snur hver stein for på kort sikt å kunne imøtekomme de umiddelbare problemene som høy strømpris gir husholdningene. Det er bra, men ikke tilstrekkelig i et mer langsiktig perspektiv.

I dag er den norske energipolitikken rettet primært mot sikring av befolkningens basisbehov for strøm (forsyningssikkerhet). Fremtidens energipolitikk har uttalte ambisjoner om elektrifisering, klimakutt og en harmonisering av det europeiske energimarkedet. Da må vi forvente at dagens ustabil høye strømpriser

ikke er en engangsforeteelse. Derfor må vi parallelt utvikle barrierer eller avbøtende tiltak for å hindre urimelig høye strømmotoper for husholdningen.

Et slikt arbeid bør igangsettes snarest og statsråden oppfordres som et første steg til å ta initiativ til et felles møte med aktørene for å få en felles forståelse for utfordringsbildet og kartlegge mulige tiltak.

Samfunnsbedriftene vil i den anledning påpeke at vi har gode muligheter til å lage enkle, automatiserte systemer som tar «strømmotopene» ved hjelp av eksisterende data og digitale systemer. Vi tenker da konkret på muligheten til å kombinere data fra NordPool og Elhub for å kunne utbetale «overpris» direkte eller som del av skattesystemet gjennom minstefradraget der:

- Det norske folk «garanteres» en makspris på et gitt normalforbruk, eksempelvis 5000 Kwh til maks 100 øre KWh Strømprisen betales som før til strømselger etter markeds/kontraktspris og innbyggerne har som før fordelen av lavere pris enn 100 øre KWh.
- Kommer prisen over «garantipris» vil staten betale for overskytende pris, oppad til et forbruk på 5000 KWh årlig.
- NordPools data brukes til å beregne kompensasjonen til kundene.
- «Overpris» ut over en garantert makspris på et basisforbruk utbetales til innbyggerne, enten gjennom direktebetaling eller gjennom skattesystemet ved at minstefradraget økes.

Staten tar her risikoen for ekstra høye strømpriser samtidig som modellen ikke oppfordrer til «sløsing» av strøm. Dette er etter vår oppfatning rimelig all den tid staten og det offentlige er sluttmottaker av de ekstra inntekter som høy strømpris i Norge medfører.

Vi er innforstått med at dette er en grovskisse som der detaljene må utredes. Imidlertid viser denne også at det er gode og viktige prinsipielle løsninger som bør vurderes om vi skal sikre videre tilslutning og tillit til framtidens energi og klimapolitikk.

Oppsummert

Norsk energipolitikk trenger tillit i befolkningen. I en tid med uforutsigbare strømpriser må vi da bygge mekanismer som over tid kan beskytte befolkningens mot ustabile og urimelig høye strømmotoper.

Myndigheter, kraftbransjen og andre aktører har samlet et ansvar og ønske om å bidra til gode løsninger. Vi anmoder derfor om at statsråden tar initiativ til å samle parter og departementer i et første «rundebordsmøte» for å kartlegge mulige tiltak, herunder en garantert makspris på et basis strømforbruk for norske husholdninger.

Med vennlig hilsen

Cecilie Bjelland
Direktør Energi